

grozi pošiljatelj pismo pod nazorstvom sprejemal-
li. Tega uradnika sam zapreti.

Pametna odredba. Ces. kr. okrajno gla-
villwilerstvo v Postojni je glede plesa, policijske
v 12 ure in ponočevanja izdalo z dne 1. in 24.
e. Koznjaja jako stroge odredbe. Naredbe so umest-
h živala in dobro bi bilo, da bi se jih vpleljalo
aja, tudi pri nas, kajti večkrat se človeku želodec
pitalovrača, če gre mimo kake gostilne, v katerih
O, me v obče vojno-vjeti Rusi s svojimi vlačuga-
držali glavni gostje. To je le pri nas mogoče
mnogo dopustno.

Prepovedana pesem. C. kr. deželni šolski
upravitelj v Pragi je razposlal šolskim vodstvom
upajkatoržnico, v kateri ostro prepoveduje pevanje
arkarkarHej Slovani“ pri šolskih izletih in podobnih
se jilkih, češ, da ta pesem nasprotuje načelom
ne bistrjske patrijotične vzgoje. Pesmarice, v
eti, katerih se nahaja pesem „Hej Slovani“, je
nje manifestirati.

Kako bude letos s krompirjem. Sedaj je
reiska opila v veljavo vladna odredba o zasegi
iznujete letošnje krompirjeve letine. Vlada določa,
lili se se vsakemu posestniku kratkotalno pred-
ra tziše, koliko krompirja mora oddati. Pustiti
-ja, vemu mora dovolj krompirja za prehrano
liteljaržine, za seme in za klajo. Cene so sle-
možde: Do 5. julija 100 K za 100 kg; za vsa-
12 dni se nato zniža cena za 16 K. Ta
ena (20 K) bo sploh veljala tudi kot naj-
išja cena za letošnji krompir. Kdor ne od-
anom, prostovoljno, pa dobi samo 15 K in če se
prvihora odvzeti krompir s silo, se ga plača sa-
o. Telo po 12 K.

Pismo skrito v orehu. Vojna uprava gra-
a. — v Srbiji novo železnico, pri kateri so za-
š vaosleni tudi italijanski vjetniki. Pogostoma
kuho, obivajo od doma pakete z živili. Predno jih e.
— obe vjetniki v roke, jih pregleda komisija.
igrano je te dni pregledovala neki tak paket, v
... katerem je bilo dobrih živil, cigaret, sadje,
e je neki oreh kar sam odprl in iz njega
nčan, padlo zgubano pismo. Komisija je vsa ra-

Podvedna gledala, kaj bo. V pismu pa dobra
e denati iz neke vasi blizu Rima svetuje sinu,
niški arji hvali Boga, da je zdrav in živ in mu
Mediporoča delo in potrpljenje.

Rokavice iz kitovega črevesja. Tudi na
et v norveškem primanjkuje usnja in zato ne mo-
Tudiejo napravljati zadosti rokavic. Sedaj so
enje, obrnili svojo pozornost na kitovo črevo in
... Poskušali napraviti iz njega rokavice. Neki
dajo trokornjak pravi, da je to nadomestilo usnja
naravnost izvrstno in da se lepo oprijema
me roke in je izredno močno. Država se hoče
drijoti izdelovanja rokavic iz kitovih čreves
i in posebnih delavnicah.

188.000 mark globe. Sodnija v Prom-
vsak bergu v Nemčiji je obsodila trgovca Lit-
boge rinskoga iz Potsdama in Kana iz Bona radi
rebnavijanja cen in nedovoljenega kupčevanja
lho na 180.000 in 8000 markov globe. Stroga, a
poli- zaslužena kazen! — Pri nas pa se kaznuje
vse, sedaj že taiste, ki živila po nižji ceni prod-
Av- jajo kakor ga jih prodaja naš slavni prehra-
otok njevalni urad... Slični slučaji se godijo
čno že v Avstriji, kjer ima lakomen žid že celo
da državo v lasti. Poštene trgovce se kaznuje in
jih navijalce cen, ki hočejo iz bičanega ljudstva
i, so zadno kapljo krvi izsesati, se pri nas pre-
tati miira. O nebeška pravičnost, kam bo to
še dovedlo?

„Španska bolezen“ se že na Nemškem in
pri nas pojavlja. Kakor smo poročali, div-
jala je pred kratkim po celem Španskem
neka nova bolezen, ki je slična influenciji.
pa Sam kralj in nekaj ministrov, ter na tisoče
m, in tisoče ljudstva je zbolelo. Bolezen ni ne-
varna, le nalezljiva. Kakor se sedaj poroča,
št- se je pojavila ta bolezen že v Berlinu, Bu-
je- dapešti in na Dunaju. V Berlinu seže vedno
70, dalje in na Dunaju jih je že nad 1000 zbo-
lo- lelo. Na Dunaju so mnenja, da je skrivno
na tej bolezni slabo vreme in slaba prehrana.

Papeževa polnočnica za mir. K.-B. Rim,
29. junija. „Ag. Stefani“ javlja: V smislu
le- motu propria, s katerim so se povabili kato-
ni- liški duhovniki, naj darujejo na praznik sv.
ja Petra in Pavla sv. mašo za obnovitev miru,
e- podal se je papež v cerkev sv. Petra. Slo-
la- vesnost se je izvedla brez zunanjega sijaja;
ra v baziliko je smelo le 800 oseb nadangeljske

bratovščine nočnega češčenja. Po molitvah
in pridigi monsignora Serafnija je daroval
sv. oče polnočnico in obhajal navzoče kato-
ličane. Papež je bil navzoč še pri zahvalni
sveti maši, nato je podelil blagoslov in odšel
v svoje prostore.

Določila zaradi letošnje oddaje sena in slame.

Zasega sena in slame.

Z ministrskega naredbe urada za ljudsko prehrano
z dne 3. junija 1918 drž. zak. štev. 192 je zaseženo
vse seno in slama letine 1918.

Zaseženo seno in slama se sme oddajati posloval-
nici proti določenim prevzemni ceni.

Brez dovoljenja se ne sme prodajati nobenega
sena in nobene slame.

Potrebni kmetovalcem v občini sami se sme od-
dati največ 500 kg z dovoljenjem županstva.

Strankam izven občine se sme prodati k večjemu
2000 kg in sicer le z dovoljenjem, ki ga daje potom
županstva poslovalnica za suho krmo.

Naloga poslovalnice za suho krmo.

Poslovalnica za suho krmo ima preskrbovati seno
in slamo za vojaštvo in civilno porabo.

Ta urad mora predpisano množino sena in slame
dobiti in mora z njo redno zalagati vojaštvo in preskr-
bovati tudi državne konjerske zavode, poštne voznike,
industrijske obrate itd., v kolikor se taka podjetja sama
ne morejo preskrbovati z lastnim pridelkom.

Poslovalnica za suho krmo mora prevzeti vso za
oddajo razpoložno in za deželno dajatev predpisano
seno in slamo, ki je zato porabna. Pri svojem poslo-
vanju se poslužuje komisijonarjev.

Dolžnosti županstva.

Brez vednosti županstva se v občini ne sme nič
suhe krme prodati, ne kupiti.

Župan mora skrbeti, da se za deželno dajatev
predpisana množina sena in slame odda in pripelje ob
določenem času na prevzemno mesto. On mora oddajo
po vseh odreditih in skrbeti, da se tozadevni ukazi
redno in točno izvršujejo. On mora če treba tudi skrbeti,
da se dobe potrebne moči in vozovi za naklada-
nje in vožnje suhe krme na prevzemna mesta, če treba
mora občane prisiliti, da pomagajo pri tem delu proti
plačilu.

Dolžnosti posestnika.

Posestnik ne sme oddajati zaseženega sena in
slame, razen če ima za to potrebno dovoljenje, in sicer
za oddajo v občini od strani županstva in za množino
do 500 kg, za oddajo izven občine in do največ 2000
kg pa od strani poslovalnice za suho krmo.

Za deželno dajatev predpisano množino sena in
slame, pa mora oddati in jo mora do tega časa dobro
spraviti in zavarovati pred vsako poškodbo.

Seno in slama se sme oddajati le suho, zdravo
ne blatno, zatohlo ali drugače pokvarjeno.

Seno in slamo se mora zaradi tega le v suhem na-
kladati, voziti in oddajati na prevzemno mesto.

Oddaja sena in slame.

Seno in slamo je oddajati na prevzemnem mestu
in v teku določenega časa. Ker mora biti seno in sla-
ma suha, se sme nakladati, voziti, oddajati in prevze-
mati le v suhem vremenu.

Vlažnega, zmočnega in mokrega sena in take
slame, se ne bode na noben način prevzelo.

Zaradi tega je porabiti v času, predpisanim za
oddajo, le ugodne dneve za nakladanje in vožnjo.

Po kateri vrsti in v katerem času imajo oddati
posamezne občine svoje seno in slamo na prevzemnih
mestih, to določuje komisijonar dogovorno z župan-
stvom.

Prevzemne cene.

Seno in slama se morata pri prevzemu stehitati
in presoditi glede kakovosti in vrednosti. Za dobro seno
in slamo je plačati sledeče cene, in sicer:

Za 100 kg sena (detelje itd.) . . . . . K 25—
Za 100 kg škopne slame . . . . . K 14—
Za 100 kg navadne druge slame . . . . . K 12—

Če je seno ali slama iz enega ali drugega vzroka
manj vredno, ga je primerno nižje plačati.

Kdor pripelje seno in slamo pravilno v bale
stisnjeno in z žico povezano, dobi od vsakih 100 kg
teže po K 3-20.

Razen tega dobi posestnik, oziroma dobavitelj še
odškodnino za dovoz, ki znaša pri daljavi do 5 km
K 1— in za vsak km dalje po 25 v za 100 kg.

Naloga komisijonarja.

Komisijonar mora pripeljano seno in slamo pre-
vzeti in plačati po določenih prevzemnih cenah.

Prevzem in plačilo se mora iz obeh strani potrditi
na prevzemnih listih. Komisijonar mora skrbeti za
stiskanje prevzetega sena in slame, kakor tudi za po-
trebno-žico, plahle in vrvi, ki so potrebne za odpoši-
ljanje blaga.

Seno in slamo mora skrbno spraviti v pripravlje-
na skladišča na prevzemnem mestu, da ne trpi nobene
škode.

Spravljene zaloge je zavarovati proti ognju.
Podrobna navodila se nahajajo v posebni pogodbi.

Prisilina oddaja sena in slame.

Če se posestnik brani oddati predpisano množino
sena in slame, ali če ni oseba, oz. bivališče zavezanca
znana, ima okr. glavarstvo pravico izvesti oddajo sena
in slame prisilnim potom.

V tem slučaju se od prevzemne cene odbije 20%,
in se skupiček izroči v potrebnem slučaju pristojnemu
sodišču.

Kazenska določila.

Prestopki navedene minister. naredbe se kaznujejo
od straniokr. glavarstva z denarno kaznijo do 20.000 K
ali pa z zaporom do 6 mesecev, katere kazni se lahko
tudi skupno odmerijo.

Če se prestopke dogodi v obratu kake obrti, se
lahko odvzame pravica za nadaljne izvrševanje dolične
obrli.

Gospodarske stvari.

O poleganju žit.

Marsikoga utegne letos goljulat up, ki ga stavi
na žitno letino, marsikomu utegne poleganje žita prinesiti
občutno škodo.

Vprašajmo se, zakaj neki žita polegajo?

Vzrokov je več. Predvsem bi omenil preobilno
vlažnost podnebja, vsled česar so letos žita ponekod
že toliko trpela. Rast žita je v takih razmerah precej
bujna, a stebila se obenem ne morejo dovolj okrepiti.
Drugi vzrok je pregosta rast zaradi pregoste setve, vsled
česar so stebila preveč zasenčena. Rastlina hoče in mora
do solnčne svetlobe, stebila preveč poganjajo kvišku in
zaradi enostranskega razvijanja stebila ostanejo, zlasti
spodnja stebelna kolena, slabotnejša. Tretji vzrok utegne
biti enostransko gnojenje, ki nudi rastlini hkrati obilno
onih hranilnih snovi, katere pospešujejo bujno rast. S
tem mislim predvsem na nepravilno, enostransko ali celo
premočno gnojenje z dušičnatimi gnojili. Sicer danes
dušičnatih gnojil nihče nima preveč, vendar je tu in
tam dobil kak kmetovalec n. pr. nekaj amonijevoga sul-
fata, ki ga je morda istovelil s superfosfatom, ki pa ni
dušičnato, ampak fosfatno umetno gnojilo. V svoji ne-
poučenosti in v dobri veri, da mora vsak umetni gnoj
delati čudeže, ga je potresal v isti množini in v isti
namen kot je bil navajen potresati superfostat ali pa
Tomasovo žlindro. Sicer amonijev sulfat ne učinkuje
hitro, vendar tako žito, ki mu je bilo enostransko gno-
jeno z amonijevim sulfatom utegne hitreje in bujneje
poganjati, stebila se pač lepo razvijajo z ozirom na dol-
gost, njih trdnost pa trpi, ker najde rastlina v zemlji
samo enostransko hrano. Eden nadaljnih vzrokov je pre-
plitvo obdelovanje zemlje, žita se zategadelj ne morejo
primerno ukoreniniti in gubijo na možnosti vetru z uspehom
staviti se vbrnan. Dobro in globoko ukoreninjena žita tudi
sicer bolje rasejo, ker dobe iz globočine in iz večjega
korinskega območja pač tudi več vseh onih hranilnih
snovi, ki jih potrebuje za dobro uspevanje. Razen dosle-
lej omenjenih činiteljev so tudi še razne žitne bolezni,
ki pospešujejo poleganje.

Skoraj nikoli ne polega žito samo vsled enega
omenjenih vzrokov, ampak jih je navadno več ali manj
skupaj. Prebujna rast je lahko posledica preobilne zrčne
vlage, lahko tudi posledica preobilne dušičnate hrane
ali pa tudi pregoste rasti, zaradi česar je rastlina prisil-
ljena pomagati si iz sence v naravnem samoobrambnem
namenu kvišku do solnčne svetlobe. V vseh teh slučajih
je prebujna rast stebel na dolgost pač na škodo trdnos-
ti in vzdržnosti žitnega stebila in spodnjih stebelnih
kolenc še posebej.

Kdor se hoče boriti proti poleganju žit, naj zemljo
dobro in primerno globoko obdeluje, žito naj gnoji z
vsemi tremi glavnimi vrstami gnojil to je s kalijevimi,
fosfatnimi in dušičnatimi gnojili, in naj se zlasti ogiblje
gnojenja le s posameznimi glavnimi umetnimi gnojili in
posebno z dušičnatimi umetnimi ali naravnimi gnojili.
Kdor ne ve kakšne hranilne snovi kupi v pozameznih
umetnih gnojilih, naj vendar pri nakupu vpraša in naj
se tudi pouči, kdaj in kako je pozamezna gnojila rabiti
in ako bi v previliki množini dana ne utegnla skodovati
tež ali oni vrste rastlin. Dalje bo vsak napreden kmeto-
valec za seme porabljal vedno le najboljše zdravo blago,
ki se je v njegovih razmerah že obneslo in ga bo
pred setvijo iz previdnosti namakal v kvašnih raztopi-
nah, da zatire razne žitne bolezni. Tudi naj žita ne seje
pregosto razen v onih manj ugodnih hribskih legah, kjer
so se že davno praktično uverili, da brez gostejše setve
ni prida žetve. Glede podnebne vlage je seveda kmet
brez vsake moči, ker ne more oblakom ukazovati, kdaj
naj pridejo in kdaj naj zopet odidejo.

Listnica uredništva in upravnštva.

Vsem tistim, ki nam pošiljajo sramotilna
pisma in dopisnice, posebno če se vsebina tiče
našega pokojnega urednika Linharta, bodi pove-
dano, da nas to nikakor ne vznemirja, ampak
celo veseli. Ta pisma so namreč tako polna ne-
sramnosti in surovosti, da jih od danes naprej
več ne bomo metali v koš, ampak jih skrbno